

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ

УДК 338.439:664

Кіріченко К.А., студентка 4 курсу
факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,

Харчова промисловість є провідною і стратегічно важливою галуззю економіки України. Стимулюючими факторами розвитку галузі є постійний споживчий попит на продукцію, збільшення вимог споживачів щодо якості та асортименту виробленої продукції. Але водночас галузь постійно стикається із рядом проблемних питань, які пов'язані, насамперед, з погіршенням економічно-політичної ситуації та зниженням платоспроможності населення України. Це обумовлює необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств харчової галузі в сучасних умовах господарювання.

Тому, метою даної статті є дослідження сучасного стану підприємств харчової галузі України та розробка заходів щодо підвищення ефективності їх діяльності.

На економічну ефективність підприємств харчової галузі мають великий вплив зовнішні чинники. Так економіка України в останні роки характеризується: скороченням об'ємів виробництва в реальних секторах; скороченням експорту та імпорту товарів і послуг; стійким зростанням девальвації гривні; зростанням рівня безробіття в країні; банкрутством компаній; нестабільністю банківської системи; нестабільною політичною ситуацією; зниженням платоспроможності населення; орієнтованістю ринку на споживача; наявністю на ринку безлічі товарів та послуг, асортимент яких невпинно зростає; наявністю жорсткої конкуренції на ринку серед однотипових товарів та ін.

Динаміку виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів з 2008 по 2015 роки запропоновано на рис. 1.

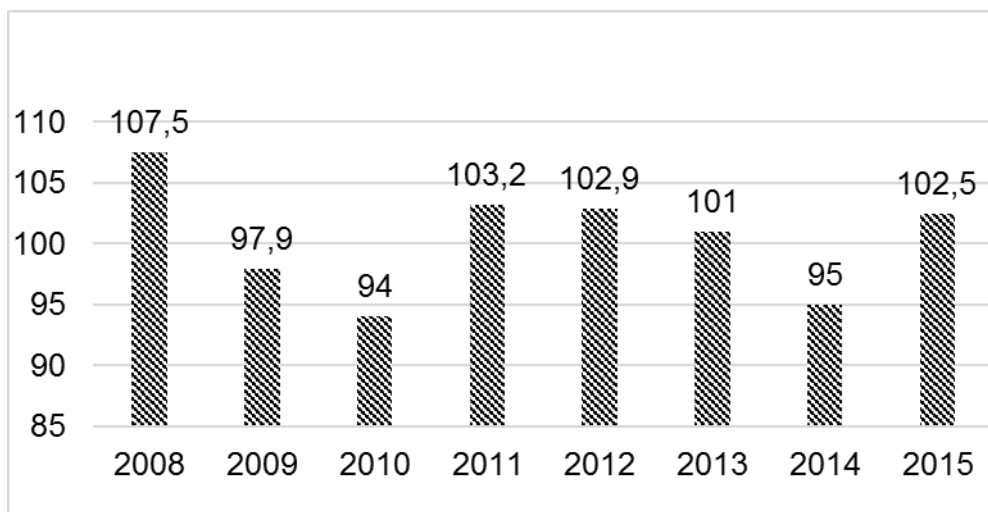

Рис. 1. Динаміка індексів промислової продукції виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів [1]

З 2001 до 2008 року обсяги виробництва у галузі зросли в 2,3 рази. В 2009 - 2010 роках було відмічено падіння обсягів виробництва продукції. В 2011 році виробництво зросло на 2,9%, в 2012 році – на 1%. В 2014 році відмічено падіння на 5,1% у зв'язку зі зменшення обсягів виробництва підакцизної групи товарів, цукру та олії. У 2015 році галузь знову нарощує обсяги випуску продукції – індекс промислової продукції виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів склав 102,5%.

Та незважаючи на зростання виробництва основних видів харчової продукції кількість збиткових підприємств у 2015 році збільшилося майже на 10 % порівняно з попереднім 2014 роком, та продовжує збільшуватися (рис. 2).

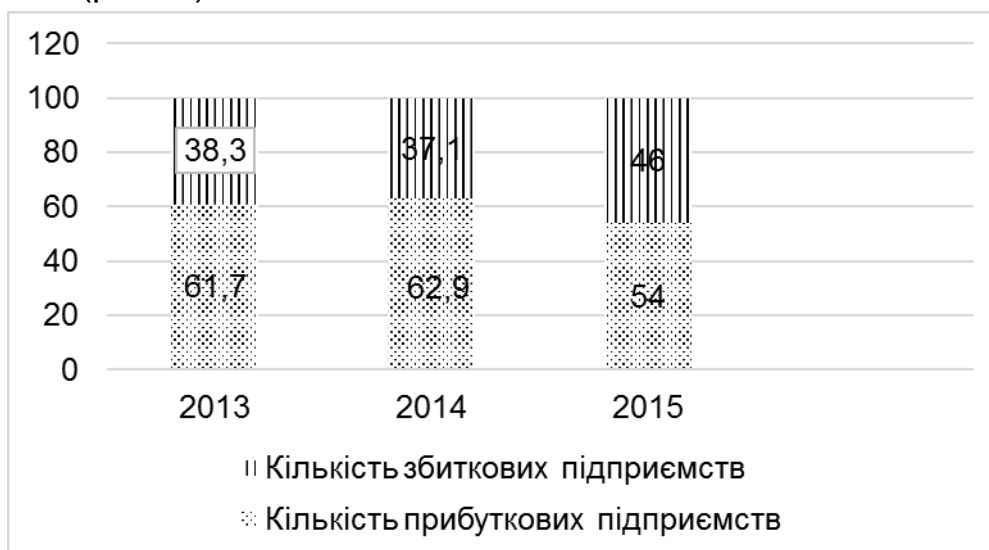

Рис. 2. Кількість прибуткових та збиткових підприємств [1]

До основних ключових факторів, що підвищують ефективність діяльності підприємств у харчовій індустрії, слід віднести: оптимізацію бізнес-процесів; впровадження інновацій у виробництво; інвестиції в збереження та покращення якості продукції; оптимальне ціноутворення; своєчасне виведення на ринок нових продуктів; удосконалення системи дистрибуції; розширення ринків збуту; створення та розвиток власної сировинної бази; вертикальна інтеграція, формування та розвиток інтегрованих об'єднань [2].

Суть проблеми підвищення ефективності виробництва полягає в тому, щоб на кожен одиницю ресурсів — трудових, матеріальних і фінансових — досягати максимально можливого збільшення обсягу виробництва (доходу, прибутку). А застосування вищезгаданих напрямів підвищення ефективності дозволить підприємствам харчової промисловості контролювати і зміцнювати власні позиції на ринку продовольчих товарів а також створювати базисні умови для випуску та реалізації продукту [3].

Але складні зовнішні умови унеможливають використання українськими підприємствами багатьох позитивних. Наприклад, впровадження інновацій – є дуже затратним заходом, який значно збільшить собівартість виробництва. Виведення нових продуктів на ринок теж вимагає значних витрат та є дуже ризикованим в умовах економічної кризи.

Головним фактором впливу на харчову галузь є попит. Попит на продукцію даної галузі постійний. Але зниження платоспроможності населення змінює структуру попиту: споживачі надають перевагу дешевшим товарам або ж зовсім відмовляються від споживання окремих [4].

Слід зазначити, що підприємства харчової промисловості так само як інші орієнтовані на отримання максимального прибутку. Однак цілі та пріоритети розвитку вітчизняних підприємств харчової промисловості у ринковому середовищі значно залежать від економічних умов, в яких вони функціонують.

У фазі кризи необхідно прагнути до стабілізації фінансово-економічного стану, тому першочергове значення набуває підтримка платоспроможності підприємства. Стратегія ж максимізації прибутку відкладається на другий план.

Ефективність повинна розглядатися не лише з позиції отримання прибутку, а і з позиції забезпечення потреб споживача в якісному продукті харчування. Крім того, вдосконалення виробництва має бути націлене на економію витрат. Ця мета досягається за рахунок впровадження ресурсозберігаючих технологій та використання комплексної переробки сировини. Економії витрат можна досягти і за рахунок зниження витрат від транспортування сировини.

Тому для розробки заходів щодо підвищення ефективності діяльності у сучасних умовах підприємству слід відповісти на два запитання: визначитися що дійсно важливо для споживача та виробити розуміння того, що на підприємстві можуть чи не можуть зробити краще [5].

У даних умовах щоб зберегти позиції на ринку підприємствам необхідно знижувати ціни та при цьому зберігати якість виробляємої продукції.

Для підвищення ефективності в обмежених умовах підприємствам харчової галузі слід запровадити наступні заходи: пошук напрямків зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів; пошук постачальників більш дешевої сировини; зниження впливу ризиків при залученні позикових коштів; оптимізація процесів ціноутворення; удосконалення організаційної структури; використання комплексної переробки сировини і раціональне використання відходів; впровадження ресурсозберігаючих технологій; зниження витрат від транспортування; створення гнучкої системи стратегічного планування, яка забезпечить досягнення довгострокових цілей підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Стимулювання дії цих позитивних факторів впливу забезпечить зниження собівартості, зокрема ціни на продукцію та отримання не лише економічного ефекту, але й соціального та екологічного. При цьому

підприємствам слід обирати, перш за все, заходи, які є найменш витратними, але найбільш ефективними з точки зору кінцевого результату.

Ефективний розвиток підприємств харчової галузі має бути забезпечено у контексті реалізації комплексної програми розвитку агропромислового комплексу.

Необхідною для галузі є також державна підтримка, яка має сприяти розвитку сільськогосподарського сектора, що є стратегічно важливим для підприємств харчової промисловості.

Таким чином, у статті досліджено особливості сучасного стану підприємств харчової галузі та запропоновано перелік заходів, впровадження яких дозволить підвищити ефективність їх діяльності.

Література

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електроний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. О природе экономической эффективности предприятий пищевой промышленности. А.Г. Гончарук. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle>
3. Особенности формирования стратегий развития предприятий пищевой промышленности. Покрашинская Н.В. Университет ИТО, Санкт-Петербург-[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://economics.open-mechanics.com>
4. Как повысить эффективность работы предприятия пищевой промышленности. Интернет-журнал: «Точка опоры», №186 октябрь 2014. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.to-inform.ru/index.php/arkhiv/item/kak-povisyt-efektivnost>
5. Ефективність діяльності підприємства. Система показників оцінки ефективності діяльності підприємства. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: ekonomika_pidpriemstva

6. Теоретичний аналіз сутності ефективності діяльності підприємства. Шепеленко М.П. [Электронный ресурс]. – Режим доступа:<http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream> 2013

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

Г.О. Селезньова

Опубліковано в авторській редакції